

Agatha Christie®

LA
RATERA

EDICIÓ AMB RECURSOS DIDÀCTICS

AGATHA CRISTIE

La ratera

Traducció d'Albert Torrecasana

Estudi preliminar i propostes de treball
a cura de Rosa Solé

Il·lustracions de Guillermo Berdugo

Educaula62
Collecció Educació 62

Títol original: *The Mousetrap*

© Agatha Christie, 1952
© de la traducció: Albert Torrecasana
© de les il·lustracions de l'interior i de la coberta: Guillermo Berdugo
© de les imatges de l'estudi preliminar: Alamy / ACI
© d'aquesta edició: Edicions 62, s.a.,
Educaula62

Primera edició: març del 2022

Fotocomposició: Grup62
DIPÒSIT LEGAL: B. 3.450-2022
ISBN: 978-84-15954-89-7

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47).

Tots els drets reservats.

TAULA

ESTUDI PRELIMINAR

<i>Introducció</i>	11
<i>Una infància molt viva</i>	14
<i>El naixement d'una autora de suspens</i>	17
<i>L'eclosió de l'èxit</i>	23
<i>El viatge decisiu</i>	26
<i>Anys de maduresa</i>	29
<i>La ratera</i>	32

LA RATERA

<i>Personatges</i>	43
<i>Obra</i>	45

PROPOSTES DE TREBALL

<i>Activitats per treballar abans de la lectura</i>	183
<i>Activitats per treballar durant la lectura</i>	184
<i>Activitats per treballar després de la lectura</i>	186

PRIMER ACTE

ESCENA PRIMERA

Sala principal de la mansió Monkswell.
Última hora de la tarda.

Més que la sala d'una mansió antiga, sembla la d'una casa on des de fa diverses generacions viu la mateixa família amb uns recursos cada cop més limitats. Al mig hi ha un finestral i a la dreta, una àmplia arcada que dona al vestibul, a la porta principal i a la cuina. A l'esquerra hi ha una altra arcada que condueix al pis de dalt, on hi ha les habitacions. Al primer replà de les escales hi ha la porta de la biblioteca. A la banda esquerra de la sala hi ha la porta d'una saleta, i a la dreta, la porta del menjador, que està oberta. En aquest mateix cantó hi ha una llar de foc encesa i, sota el finestral, un seient i un radiador.

La cambra està moblada com una sala d'estar. Conté força mobles de roure antic, incloent-hi una gran taula de menjador al costat de la finestra al mig i un bagul de roure a la dreta del vestibul. Les cortines i els mobles entapissats (un sofà al centre a l'esquerra, una butaca al

centre, una butaca gran de pell a la dreta i una de victoriana a la dreta), tenen un aspecte vell i tronat. A l'esquerra hi ha un escriptori i una prestatgeria a joc, amb una ràdio i un telèfon a sobre i una cadira al costat. Al centre, vora la finestra, hi ha una altra cadira, un faristol amb diaris i revistes al faldar de la xemeneia, i una tauleta de joc semicircular darrere el sofà. Damunt del faldar de la xemeneia, a la paret, hi ha dos aplics que s'encenen alhora. També hi ha interruptors dobles a l'esquerra de l'arcada de la dreta i a la porta de l'esquerra de l'escenari, i un interruptor senzill a la dreta, al costat de la porta. Damunt de la tauleta del sofà hi ha un llum.

Abans d'aixecar-se el teló els llums s'apaguen de mica en mica. S'escolta la música de «Tres ratolins cecs».¹

Quan s'aixeca el teló, l'escenari està a les fosques. La música es va esvaint i és substituïda per la mateixa melodia xiulada en un to estrident. Se sent un crit de dona i un seguit de veus masculines i femenines que exclamen: «Déu meu, què ha passat?», «Ve d'allà!», «Oh, Déu meu!». Aleshores se sent el xiulet d'un policia i, tot seguit, uns quants xiulets semblants, que es van apagant fins que s'imposa el silenci.

LOCUTOR: ... Segons Scotland Yard, el crim va tenir lloc al número 24 del carrer Culver, a Paddington. (Els llums s'encenen a poc a poc i es veu la sala principal de la mansió Monkswell. Gairebé ja s'ha fet fosc. A través del finestral es veu que a fora neva amb molta intensitat. La llar de foc està encesa. Re-

1. Cançó infantil anglesa molt popular.

colzat als graons de l'esquerra hi ha un rètol acabat de pintar on es llegeix amb lletres ben grosses: PENSIÓ MONKWELL.) La víctima es deia Maureen Lyon. La policia està molt interessada a interrogar un home que va ser vist per la zona. Duia un abric fosc, una bufanda clara i un barret de feltre. (La MOLLIE RALSTON entra per l'arcada de la dreta. És una jove alta i bonica, no arriba a la trentena i té un aire més aviat ingenu. Deixa la bossa de mà i els guants a la butaca del centre i, tot seguit, s'acosta a la ràdio i l'apaga. Deixa un paquet petit a la lleixa de l'escriptori.) Advertim als conductors que les carreteres podrien quedar bloquejades pel gel. S'espera que continuï nevant amb intensitat i que hi hagi glaçades a tot el país, sobretot al litoral del nord i al nord-est d'Escòcia.

MOLLIE: (*Crida.*) Senyora Barlow! Senyora Barlow! (*Com que no rep cap resposta, avança fins a la butaca del mig, agafa la bossa i un guant i se'n va per l'arcada de la dreta. Es treu l'abric i torna.*) Brrr! Quin fred! (*S'acosta a l'interruptor de la dreta i encén els llums de la llar de foc. Avança cap a la finestra, toca el radiador i passa les cortines. Va cap a la tauleta del sofà i encén el llum. Dona un cop d'ull al voltant i veu el rètol recolzat als graons. El recull i el posa contra la paret a l'esquerra del finestral. Recula una mica i fa que sí amb el cap.*) Queda molt bé... Oh! (*S'adona que al rètol hi falta una essa.*) Quina pífia, Giles. (*Es mira el rellotge i després confirma l'hora amb el rellotge de paret.*) Ostres!

CASA D'HOSTES
MONKWELL

(La MOLLIE se'n va corrents per les escales de l'esquerra. En GILES entra per la porta principal de la dreta. És un jove atractiu, no passa de la trentena i té un punt d'arrogància. Pica amb els peus a terra per espolsar-se la neu de les sabates, obre el bagul de roure i hi deixa la bossa gran de paper que duia quan ha entrat. Es treu l'abric, el barret i la bufanda, avança cap a la sala i ho llança tot a la butaca del mig. S'acosta a la llar de foc i s'hi escalfa les mans.)

GILES: *(Cridant.)* Mollie? Mollie? Mollie? On pares?

(La MOLLIE entra per l'arcada de l'esquerra.)

MOLLIE: *(Alegre.)* Estic fent tota la feina jo sola, ganàpia. *(S'acosta a en GILES.)*

GILES: Ah, eres aquí! Deixa, que ja ho faig jo. S'ha d'atjar el foc?

MOLLIE: Ja ho he fet.

GILES: *(Li fa un petó.)* Com estàs, reina? Tens el nas fred!

MOLLIE: Acabo d'arribar. *(S'acosta a la llar de foc.)*

GILES: Com és? On has anat? No deus pas haver sortit, amb aquest temps que fa, oi?

MOLLIE: He hagut de baixar al poble a comprar quatre coses que m'havia descuidat. Has trobat el filat per al galliner?

GILES: He passat per diverses botigues i cap no te-

nia el que jo volia. (*S'asseu al braç esquerre de la butaca del mig.*) He perdut el dia, com aquell qui diu. Déu meu, estic mig congelat! El cotxe patinava com una mala cosa. Cada cop neva amb més força. Què t'hi jugues que demà estem aïllats?

MOLLIE: Uf, espero que no. (*S'acosta al radiador i el toca amb una mà.*) Tant de bo no es congelin les canonades.

GILES: (*S'aixeca i s'acosta a la MOLLIE.*) Haurem d'estar atents perquè la calefacció no s'apagui. (*Toca el radiador.*) Ui, això no té gaire bona pinta. Espero que s'afanyin a portar el carbó, perquè se'ns està acabant.

MOLLIE: (*S'acosta al sofà i s'hi asseu.*) Ai! M'agradaria començar bé; les primeres impressions són molt importants.

GILES: (*Va a la dreta del sofà.*) Està tot a punt? Encara no deu haver arribat ningú, m'imagino...

MOLLIE: No, gràcies a Déu. Em sembla que sí, que està tot a punt. La senyora Barlow ha marxat abans de l'hora. Es deu haver espantat, amb aquest temps.

GILES: Aquestes assistents són el que no hi ha. Ara et tocarà a tu fer tota la feina.

MOLLIE: I a tu també, eh? No oblidis que som socis.

GILES: (*Travessa l'escenari cap a la llar de foc.*) Mentre no em demanis que cuini...

MOLLIE: (*Aixecant-se.*) No, no, la cuina és cosa meva. A més, en cas que quedéssim aïllats per la neu, tenim una pila de llaunes de conserva. (*S'acosta a en GILES.*) Ai, Giles... Tot anirà bé, oi?

GILES: Tu no sé, però jo tinc els peus glaçats. No et deus pas penedir de no haver venut la casa quan te la va deixar la teva tia, oi? Ni d'haver-nos embrancat en aquesta bogeria de convertir-la en una pensió?

MOLLIE: No, no me'n penedeixo. M'agrada molt que ho haguem fet. I parlant de la pensió... Mira! (*Assenyala el rètol amb aire acusador.*)

GILES: (*Satisfet.*) Queda bé, eh? (*Es posa al costat del rètol.*)

MOLLIE: És un desastre! Que no ho veus? T'has deixat la "S". Hi diu Monkwell en comptes de MONKSWELL.

GILES: Òndia, és veritat. Com pot ser que me l'hagi descuidat? Però tampoc és tan important, no trobes? Monkwell també és un nom ben maco.

MOLLIE: Estàs castigat... (*S'acosta a l'escriptori.*) Ves a carregar la caldera.

GILES: Ara em vols fer travessar aquest pati glaçat? Uf! Vols que la carregui per tota la nit?

MOLLIE: No, això ja ho faràs a les deu o a les onze.

GILES: Doncs sí que ho tinc clar...!

MOLLIE: Va, afanya't, que podria començar a arribar gent d'un moment a l'altre.

GILES: Ja has repartit les habitacions?

MOLLIE: Sí. (*S'asseu a l'escriptori i agafa un paper.*) La senyora Boyle, a l'habitació del llit de columnes; el comandant Metcalf, a l'habitació blava; la senyoreta Casewell, a la de l'est, i el senyor Wren, a la de roure.

GILES: Tinc ganes de saber com són els nostres hostes. No els hauríem d'haver demanat un dipòsit?

MOLLIE: Jo diria que no...

GILES: Pensa que en aquest negoci som uns passejers.

MOLLIE: Com que portaran equipatge, si no paguen, ens el quedem. Tan senzill com això.

GILES: Continuo pensant que hauríem d'haver fet un curs d'hostaleria a distància. Segur que en sortim escaldats d'una manera o altra. De fet, el seu equipatge podria reduir-se a uns quants totxos embolicats amb paper de diari. I llavors què faríem?

MOLLIE: Tots ens han escrit des de llocs ben seleccionats.

GILES: Això és el que fan els criats que falsifiquen cartes de referència. Potser algun dels nostres hostes és un delinqüent que fuig de la policia. *(S'acosta al rètol i l'agafa.)*

MOLLIE: Tant me fa el que siguin. Mentre ens paguin set guinees a la setmana...

GILES: Ets una gran dona de negocis, Mollie.

(En GILES surt per l'arcada del vestibul amb el rètol a les mans. La MOLLIE engega la ràdio.)

LOCUTOR. ...Segons Scotland Yard, el crim va tenir lloc al número 24 del carrer Culver, a Paddington. La víctima es deia Maureen Lyon. La policia... *(La MOLLIE s'aixeca i va cap a la butaca del centre.)* ...està molt interessada a interrogar un home que va ser vist per la zona. Duia un abric fosc... *(La MOLLIE agafa l'abric d'en GILES)* ...una

bufanda clara... (*La MOLLIE li agafa la bufanda*)
...i un barret de feltre. (*La MOLLIE li agafa el barret i surt per l'arcada del vestíbul.*) Advertim als conductors que les carreteres podrien quedar bloquejades pel gel. (*Sona el timbre.*) S'espera que continuï nevant amb intensitat i que hi hagi glaçades a tot el país... (*Torna a entrar la MOLLIE. S'acosta a l'escriptori, apaga la ràdio i surt corrents per l'arc de la dreta.*)

MOLLIE: (*Fora d'escena.*) Benvingut.

CHRISTOPHER: (*Fora d'escena.*) Moltes gràcies. (*En CHRISTOPHER WREN entra per l'arcada de la dreta. Porta una maleta que deixa al costat de la taula gran. És un jove d'aspecte esbojarrat i neuròtic. Du els cabells llargs i despentinats i una corbata teixida amb un toc bohemi. Desprèn un aire confiat, gairebé infantil. La MOLLIE entra i va cap al centre.*) Fa un temps espantós. El taxista m'ha deixat al costat de la tanca de fora. (*Avança fins a la tauleta del sofà i hi deixa el barret.*) No s'ha vist amb cor d'enfilat el caminet. Sembla que els esports de risc no li agraden... (*S'acosta a la MOLLIE.*) Vostè deu ser la senyora Ralston, oi? Molt de gust! Em dic Wren.

MOLLIE: Molt de gust, senyor Wren.

CHRISTOPHER: Mai no me l'hauria imaginat així. M'esperava la vídua d'un general de l'exèrcit de l'Índia retirat. Me l'havia afigurat com una d'aquelles dones malhumorades que tenen la casa plena d'objectes de llautó de Benarés.²

2. Ciutat índia situada a la riba del riu Ganges.

Però resulta que és un paradís... (*Passa per davant del sofà i es queda a l'esquerra de la tauleta.*) Un paradís de cap a peus. I tot tan ben proporcionat... (*Assenyala l'escriptori.*) Això és d'imitació (*Assenyala la tauleta del sofà.*) Aquesta taula, en canvi, és autèntica. M'hi sentiré molt a gust, aquí. No té pas flors de cera o aus del paradís?

MOLLIE: No, em sap greu.

CHRISTOPHER: Quina llàstima. I un bufet? Un d'aquells bufets de caoba tan bonics, de color porpra i amb grans fruites tallades?

MOLLIE: Sí que en tenim un. Al menjador. (*Mira cap a la porta de la dreta.*)

CHRISTOPHER: Aquí? (*S'acosta a la porta del menjador i l'obre.*) L'he de veure.

(En CHRISTOPHER surt d'escena i la MOLLIE el segueix. En GILES entra per l'arcada de la dreta. Dona un cop d'ull a la sala i examina la maleta. Escolta veus al menjador i surt per on ha entrat.)

MOLLIE: (*Fora d'escena.*) Per què no s'acosta a la llar de foc? Deu estar glaçat...

(La MOLLIE entra des del menjador seguida d'en CHRISTOPHER. La MOLLIE va cap al centre de l'escenari.)

CHRISTOPHER: (*Entrant.*) Aquest bufet és absolutament perfecte. Inspira un gran respecte... Però, què ho fa que hagin prescindit d'una taula de

caoba al centre? (*Mira cap a la dreta.*) Les tauletes esguerren l'efecte.

(*En GILES entra per la dreta o es queda dret a l'esquerra de la gran butaca.*)

MOLLIE: Vam pensar que els hostes s'estimarien més les tauletes... Li presento el meu marit.

CHRISTOPHER: (*S'acosta a en GILES i fan una encaixada.*) Encantat. Quin temps més horrorós, oi? Fa que et remuntis als temps de Dickens, l'Scrooge i el pesat del petit Tim.³ Quina ràbia m'ha fet sempre aquest personatge. No el puc veure! (*Es gira cap a la llar de foc.*) Li he de dir, senyora Ralston, que té tota la raó del món respecte a les tauletes. M'estava deixant endur per la meva afició als mobles clàssics. Si el menjador tingués una taula de caoba, els faltaria la família adequada per entaular-s'hi. (*Es gira cap a en GILES.*) Un pare ben plantat, reservat i barbut, una mare fecunda i una mica pansida, onze criatures d'edats diverses, una institutriu de geni eixut i algú a qui anomenessin «la pobra Harriet», aquella parenta pobra que sempre acaba sent l'ase dels cops però que està agraïdíssima de tenir un lloc on viure.

GILES: (*Mirant-lo amb menyspreu.*) Li pujaré la maleta. (*Agafa la maleta i s'adreça a la MOLLIE.*) Has dit l'habitació de roure, oi?

3. Tots dos, l'Scrooge i en Tim, son personatges dickensians i apareixen a l'obra *Cançó de Nadal* (1843).

MOLLIE: Sí.

CHRISTOPHER: Espero que tingui un llit amb un dossier i cretones de flors.

GILES: Doncs no.

(En GILES comença a pujar les escales.)

CHRISTOPHER: Em sembla que no li caic gaire bé, al seu marit. (*S'acosta una mica més a la MOLLIE.*) Quant fa que estan casats? Estan molt enamorats?

MOLLIE: (*Amb fredor.*) Només fa un any que estem casats. (*S'acosta a l'escala.*) No li agradaria pujar a veure l'habitació?

CHRISTOPHER: No s'enfadi (*Passa per darrere de la tauleta del sofà.*), és que m'agrada saber-ho tot de tothom. Les trobo tan interessants, les persones... Vostè no?

MOLLIE: N'hi deu haver que ho són i n'hi deu haver... (*Girant-se cap a en CHRISTOPHER.*) que no.

CHRISTOPHER: Discrepo. Per a mi totes ho són, d'interessants, perquè no saps mai com és cadascú ni què pensen de debò. Per exemple, vostè no sap en què estic pensant ara, oi? (*Somriu com si fossin còmplices de la mateixa broma.*)

MOLLIE: Doncs no. (*S'acosta a la tauleta del sofà i agafa un cigarret de la tabaquera.*) Un cigarret?

CHRISTOPHER: No, gràcies. Resulta que les úniques persones que saben com són els altres són els artistes. I no saben per què ho saben! I, quan són retratistes (*Va cap al centre de l'escenari.*), el món interior de les persones queda plas-

mat (*S'asseu al braç dret del sofà.*) en els seus quadres.

MOLLIE: Que és pintor, vostè? (*Encén el cigarret.*)

CHRISTOPHER: No, soc arquitecte. Els meus pares em van posar Christopher amb l'esperança que fos arquitecte. Christopher Wren! (*Riu.*) Així ja tenien la meitat de la feina feta. Evidentment, tothom se'n riu i fa acudits sobre la catedral de Sant Pau.⁴ Ara bé, no se sap mai, potser seré jo qui riurà l'últim. (*En GILES entra per l'arcada de l'esquerra i camina fins a la de la dreta.*) Qui sap si les cases prefabricades d'en Chris Wren encara podrien passar a la història! (*Adreçant-se a en GILES.*) Em sembla que hi estaré la mar de bé, aquí. Té una dona molt simpàtica.

GILES: (*Amb fredor.*) Sí, molt.

CHRISTOPHER: (*Girant-se per mirar la MOLLIE.*) I molt bonica...

MOLLIE: No digui ximpleries.

(*En GILES es reclina al respatller de la butaca gran.*)

CHRISTOPHER: Veus? Aquesta és la típica reacció de la dona anglesa... Els afalacs sempre les incomoden. A la resta d'Europa, en canvi, se'ls prenen com la cosa més natural del món. Però l'esperit femení de les angleses queda anul·lat per culpa dels marits. (*Es gira i mira en GILES.*)

4. Un dels monuments arquitectònics més cèlebres de Londres, dissenyat pel famós arquitecte anglès Christopher Wren (1632-1723).

Els marits anglesos sempre tenen un punt de grolleria.

MOLLIE: (*Neguitosa.*) Pugem a veure l'habitació. (*Es dirigeix cap a l'escala.*)

CHRISTOPHER: Fantàstic.

MOLLIE: (*Adreçant-se a en GILES.*) Podries mirar si l'escalfador d'aigua està bé?

(La MOLLIE i en CHRISTOPHER surten per les escales de l'esquerra. En GILES arrufa les celles i va cap al centre de l'escenari. Sona el timbre. Hi ha una pausa i tot seguit es tornen a sentir uns quants trucs impacients. En GILES surt escopetejat per la dreta cap a la porta principal. Durant uns moments se sent el brogit del vent i de la neu.)

SRA. BOYLE: (*Fora d'escena.*) Això deu ser la mansió Monkswell, oi?

GILES: (*Fora d'escena.*) Sí...

(La SRA. BOYLE entra per l'arcada de la dreta. Porta una maleta, unes quantes revistes i els guants. És una dona corpulenta i imponent, i sembla que estigui de molt mal humor.)

SRA. BOYLE: Soc la senyora Boyle. (*Deixa la maleta a terra.*)

GILES: Jo soc en Giles Ralston. Acosti's al foc, senyora Boyle, que així entrarà una mica en calor

(*La SRA. BOYLE s'acosta al foc.*) Quin temps més espantós, oi? No porta més equipatge?

SRA. BOYLE: Un tal Metcalf, que sembla que és comandant de l'exèrcit, s'encarrega de la resta.

GILES: Li deixaré la porta oberta, doncs.

(*En GILES s'encamina a la porta principal.*)

SRA. BOYLE: El taxista no s'ha atrevit a pujar pel camí. (*En GILES torna a entrar i s'acosta a la SRA. BOYLE per l'esquerra.*) S'ha aturat a la porta de fora. Hem hagut de compartir l'únic taxi que hi havia a l'estació, i hem hagut de fer mans i mànigues per agafar-lo. (*Retraient-ho a en GILES.*) Es veu que ningú els havia dit que ens vinguessin a recollir.

GILES: Em sap molt de greu. No sabíem a quina hora arribava el seu tren. Si ho haguéssim sabut, evidentment, ens hauríem encarregat que algú l'hagués vingut a recollir.

SRA. BOYLE: Haurien d'haver enviat algú a cada tren per si de cas.

GILES: Em permet l'abric? (*La SRA. BOYLE dona l'abric, els guants i les revistes a en GILES. Es posa a la vora del foc i s'hi escalfa les mans.*) La meva dona vindrà de seguida. Jo surto a donar un cop de mà al comandant amb l'equipatge.

(*En GILES surt per la dreta cap a la porta principal.*)